

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे
ग्रंथपालन आणि माहितीशास्त्र निष्णात (M.Lib I.Sc)
परीक्षा : मे - २०२५
सत्र - १
विषय : माहिती संप्रेषण आणि समाज (ML24-115)

दिनांक : ०९/०५/२०२५

गुण : १००

वेळ : दु. २.०० ते दु. ५.००

सूचना: १) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

प्र.१	योग्य पर्याय निवडा	(१०)
१.	वीपो चे मूलभूत कार्य म्हणजे आंतरराष्ट्रीय करारामध्ये ----- यांचा उपयोग करणे. अ) विज्ञान व तंत्रज्ञान क) मूल्यमापन व संरक्षण	ब) प्रमाणके व संकेत ड) यापैकी नाही
२.	माहिती म्हणजे ----- केलेला डेटा होय. अ) निर्मिती क) साठवणूक	ब) प्रक्रिया ड) एकत्रीकरण
३.	----- ज्ञान सूचित स्वरूपात असते. अ) व्यक्त क) अव्यक्त	ब) ध्वनीत ड) घोषित
४.	प्रथम आंतरराष्ट्रीय कॉपीराईट परिषद कोठे भरली ? अ) बर्ने क) अमेरिका	ब) जपान ड) भारत
५.	वैद्यकीय क्षेत्रामध्ये ----- च्या साहाय्याने सर्जरीकरिता माहितीचा उपयोग करता येतो. अ) पिडीएफ क) एक्सेल	ब) इमेज ड) यापैकी नाही
६.	माहितीचे रूपांतर ही संज्ञा बिस्मन यांनी ----- या ग्रंथात प्रथम वापरली. अ) माहिती प्रणाली सेवा आणि केंद्र क) द पंजाब लायब्ररी प्रीमियर	ब) फाईव्ह लॉ ऑफ लायब्ररी ड) यापैकी नाही
७.	१९६१ मध्ये विल्यम जे गुड यांनी लायब्ररी क्वार्टरली या मध्ये ----- हा लेख लिहिला. अ) इन्फॉर्मेशन टेक्नॉलॉजी क) प्रोफेशनल एथिक्स फॉर लायब्ररी	ब) फ्रॉम ऑक्युपेशन टू प्रोफेशन ड) यापैकी नाही
८.	----- हा माहितीचा सर्वात लहान घटक आहे. अ) डेटा क) महत्त्व	ब) व्याप्ती ड) वरीलपैकी सर्व
९.	ज्ञान व्यवस्थापनाच्या कल्पनेचा उगम ----- यांच्या लिखाणात पाहावयास मिळतो. अ) पीटर ट्रकर क) पीटर सेर्ग	ब) पॉल स्ट्रासमान ड) वरीलपैकी सर्व
१०.	----- यांनी पी. एच. डी पदवी सर्वप्रथम मिळवली . अ) डॉ. बी. बी कृष्णराव क) श्री असादुल्ला	ब) एम विश्वेश्वरा ड) सयाजीराव गायकवाड

- प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही २) (३०)
१. वीपीनेट ची संकल्पना स्पष्ट करून त्यांची उद्दिष्ट विशद करा.
 २. लासवेल यांचे संप्रेषण प्रारूप स्पष्ट करा.
 ३. ज्ञान व्यवस्थापन ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- प्र.३ सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही २) (४०)
१. संप्रेषण म्हणजे काय ? संप्रेषणाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
 २. डिजिटल युगात कॉपीराइट कायद्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.
 ३. ज्ञानाची व्याख्या सांगून त्याचे प्रकार व पायऱ्या स्पष्ट करा.
- प्र.४ टिपा लिहा (कोणत्याही २) (२०)
१. अंकीय ग्रंथालये
 २. WIPO
 ३. कॉपीराइट संरक्षणाची तत्वे

English Translation

Information Communication & Society (ML24-115)

- Q. 1 Choose the correct option** (10)
1. The main role of WIPO is to make use of _____ in the international agreement
 - a) Science and Technology
 - b) Standards and indications
 - c) Evaluation and protection
 - d) None of the above
 2. Information is _____ data
 - a) Creation
 - b) Process
 - c) Storage
 - d) Consolidation
 3. Which knowledge is in the indicative form _____
 - a) Expressed
 - b) Audio
 - c) Unexpressed
 - d) Declared
 4. First international copyright conference was held in _____
 - a) Berne
 - b) Japan
 - c) America
 - d) India
 5. In the medical field _____ helps during the surgery
 - a) PDF
 - b) Image
 - c) Excel
 - d) None of the above
 6. Information conversion was first used by Bisman in the book _____
 - a) Information systems, services and centres
 - b) Five laws of library science
 - c) The Punjab library Primer
 - d) None of the above
 7. In 1961 the _____ article was written by William J. Good in library quarterly
 - a) Information Technology
 - b) From Occupation to Profession
 - c) Professional ethics for library
 - d) None of the above
 8. _____ is the smallest unit of information
 - a) Data
 - b) scope
 - c) Importance
 - d) All of the above
 9. The origin of the concept of knowledge management can be seen in the writings of _____
 - a) Peter Drucker
 - b) Paul Struassman
 - c) Peter Serge
 - d) All of the above

10. Who acquired Ph. D in library science for the first time?
a) Dr. B. B. Krishnarao	b) M. Vishveshwara
c) Shri Asadullah	d) Sayajirao Gaikwad

Q. 2 Answer the following in short (Any 2) (30)

1. Explain the concept of WIPONET and its objectives?
2. Explain the communication model by Lasswell?
3. Explain the concept of knowledge management?

Q. 3 Answer the following in detail (Any 2) (40)

1. What is communication? Explain the different models of communication?
2. Explain the importance of legislation in digital environment?
3. Define knowledge and explain its types and steps ?

Q. 4 Write Short notes (Any 2) (20)

1. Digital Library
 2. WIPO
 3. Copyright protection principles
-